

BARKAFTAGNING

Af

Fritz Jacobsen.

Blandt de efterhaanden ikke faa Arbejder, der snart maa siges at være „gaaet over i Historien“, er der et, som jeg selv i min Ungdom har deltaget i, og som syntes mig en saa interessant aarlig tilbagevendende Begivenhed, at det har fristet mig til at give nedenstaaende Oplysninger.

Det Arbejde, der hentydes til, er Aftagning af Egebark til Garvebrug i de under Grevskabet Holsteinborg hørende Skove. Det drives vist endnu, men under Former, der kun er en svag Afglans af Fortidens „store Dage“:

Omkring Midten af Maj Maaned, lidt før eller senere, eftersom Foraarets Ankomst havde været, begyndte „Osen at gaa i Træerne“, saa Egene „kunde gaa“, det vil sige, at Barken let lod sig løsne fra Stammer og Grene, og nu kom der en Chance for en rask Arbejder til at tjene en Dagløn, der kunde komme til at ligge en Del højere end den almindelige „Dagleje“.

En Arbejdsstyrke paa omkring et halvt Hundrede Arbejdere, baade Mænd og Kvinder, deltog i Arbejdet, de sidste dog fortrinsvis i Barkens videre Be-

handling ved Skovridergaarden. I ca. 3 Uger varede Arbejdet i Skoven, og et lignende Tidsrum gik til det efterfølgende Arbejde med Barken.

De Ege, der skulde fældes, blev af Skovfogeden mærkede, ved at han med en lille Økse eller ogsaa et Slags Skrabejern fjernede et lille Stykke Bark af Stammen, og saa tog Skovhuggerne eller „Skovmændene“ fat. Med faa raske Hug omhuggedes de smaa Ege, men paa de rigtig store maatte der først „hugges for“, og den store Skovsav kom i Brug — tit „klemte“ Træet, saa Saven daarlig kunde trækkes. Naar en stor Eg var ved at falde, maatte man tage sig i Vare, hvis den fik i Sinde at falde en anden Vej end beregnet. Det kunde ske, at den med Toppen blev hængende i et andet Træ, og saa var der ekstra Arbejde for Huggerne.

Arbejdsredskaberne var „Barkjern“, der nærmest kan lignedes ved „Tidseljern“; hver Arbejder havde som Regel to, et større og sværere til den grove Bark og et mindre til den fine. Desuden havde hver Arbejder nogle Reb med en Jernring i til at binde om Barkbundterne.

Maden medførtes i en „Madbomme“, og Arbejdet krævede, at man havde rigeligt af Øl med. En Gang imellem „splejsede“ man til en Omgang Øl, saaledes at hver betalte sin Bajer — for mit Vedkommende blev det til en uskadelig Ølsort, som gik under Navnet „Bitterøl“. Mange af Arbejderne fik af Hustru eller Børn bragt Middagskaffen ud i en Flaske med Uldstrømpe om — Thermoflasken var et ukendt Fænomen dengang.

I Løbet af nogle Dage havde ens Hænder af „Osen“ faaet en sortblaa Kulør, der maatte slides af,

og Tøjet fik efterhaanden samme Farve og blev næsten stift; selv en meget energisk Vask hjalp kun lidt.

Prisen for Barkaftagning var beregnet pr. 100 Pund og laa omkring 35 Øre for „Mellembark“, Barken af tynde nedhuggede Ege, noget mindre for „Stambark“, Barken af store Egestammer og svære Grene, og mere for „Spejlbark“, den glatte, blanke Bark af de tynde Grene. Ved ihærdigt Slid i en Arbejdsdag, der var betydelig længere end vor Tids, kunde en rask Arbejder tjene ca. 3 Kr. om Dagen, hvad der regnedes for en flot Præstation.

Den aftagne Bark blev bundet i Knipper og baa-ret ud til den nærmeste Skovvej, hvor den blev vejlet. En stor „Skippundsviser“s Krog blev sat i Knippet og en svær Stang stukket gennem Biserens Ring, hvorefter to Skovhuggere løftede Stangen med Knippet paa deres Skuldre. Vægten blev indført i Skovfogedens Lommebog, og saa kunde Skovkusken køre Barken ud af Skoven.

Mere eller mindre fine eller morsomme Vittigheder og Historier blev serveret under Arbejdet og modtoges uden streng Kritik. Middagshvilen smagte godt, men lagde man sig i Skyggen, var Myggene en Plage, hvorimod „Augustinus' Melange“ ikke helt kunde hjælpe. I Solen var der for varmt, men saa var der for mig den Sport at finde Fuglereeder eller at skære mit Navn i en blank Bøgestamme, til Glæde for mig selv og til Skade for Træet.

Den grovere Bark blev kørt ud paa Skovrider *Oppermanns* Brakmark, medens Spejlbarken sattes ud paa Gaardspladsen for om Aftenen at samles i Stakke, over hvilke der til Værn mod Dug og Regn sattes „Flager“, store Skærme af Tagrør, nærmest i Lighed

med Skærveslagerens Skærm, men med „Ben“. Mellembarken lagdes paa „Stejler“, og den grove Stambark lagdes over om Natten. Trak det op til Regn, blev der stor Travlhed paa Pladsen — Barken maatte ikke blive vaad.

Naar Barken kunde „knække“, blev den kørt hjem til Skovridergaarden. Det afgang af Vejret, naar dette Tidspunkt kom. Barken skulde være saa lys som mulig paa „Kødsiden“ — Dug og Regn gjorde den mørk.

I Skovridergaarden blev Barken sat op paa Loftet eller ind i den store Kampestenslade, og nu begyndte Forestillingens anden Akt.

Af Stambarken blev det yderste grove Lag „knivet“ af med „Baandknive“. Paa „Snittebænken“ var sat et Stykke af en Granstamme, hvorpaa Barkstykket lagdes, og ved Hjælp af en Rebløkke strammede Arbejderen med sin Fod Barken fast til Træklodsen, saa han kunde bruge Kniven. Der skulde „knives“ saa meget af, at den lysegule Kærnebark hist og her kom til Syne. Det afsnittede, „Barkskrabet“, fyldtes i Sække, og hver „Kniver“ havde i det et udmærket, let fængende og godt varmende Brændsel til Kakkelloven. Mellembarken blev rensset for Mos og Lav med en „Brødkniv“, medens Spejlbarken ingen Rensning behøvede, da det var „Kærne“ alt sammen.

Al Barken blev efter Rensningen hugget i Stykker paa ca. 2 Tommer med Haandøkse, for Spejlbarkens Vedkommende benyttedes dog ogsaa en Slags Hakkelsemaskine trukket af Heste. Den grove Bark blev hugget af Mænd, men Spejlbarken kunde ogsaa hugges af Kvinder.

Inde i den store Kampestenslade stod en lang

Række af Huggere, Mænd og Kvinder, og huggede løs. Som Regel gik det uden Uenighed, men der kunde dog af og til komme en Kurre paa Traaden mellem to, særlig hvis der — med eller uden Ret — fremkom Mistanke om, at en eller anden fik sin Bunke af hugget Bark gjort større ved „Laan“ fra en anden Bunke. Nogle brugte at lægge Barkstykker over Kors paa forskellige Steder af Bunken for at kunne konstatere om den var bleven rørt, men denne Foranstaltning kunde dog ikke oplyse, *hvem* der eventuelt havde „toldet“ af Bunken.

Naar Skovrider Oppermann kom for at inspicere, hvorledes Arbejdet udførtes, sattes „Tonen“ som Regel lidt ned; man havde Respekt for „Ridderen“, som man Mand og Mand imellem kaldte ham. Jeg ser ham endnu for mig, den stoute, gamle Mand i den langskødede, mørkegrønne Frakke med Hjortetaksknapperne, med en solid Egestok i Haanden og en bredskygget Filthat over det smukke, sølvgraa Haar.

Naar saa endelig Arbejdet med Barken var forbi, inviterede Skovrideren den sidste Aften paa Smørrebrød og varm Punsch med Æbleskiver, en lille festlig Afslutning paa de mange Dages Arbejde, hvor det tørre Barkstøv havde sat sig i Næse og Hals — Punschen klarede nu den sidste.

Den huggede Bark blev stoppet i Sække, og nu gjaldt det for Skovrideren at faa den afsat saa fordelagtigt som muligt, da en Del af hans Løn kom ind ved Barksalget. De sidste Aar, før hans Afgang i 1893, fik han dog et fast Beløb i Stedet for, og Grevskabet byggede et Tørrehus til Barken.

Til at begynde med solgtes megen Bark til København, men da Handelen her senere blev knuget

ved Barktilførsel fra Sverige, solgte Skovrideren Barken dels til Burg paa Femern og dels til Garverne i de omliggende fire Købstæder.

Anvendelse af andre Midler til Læderets Garvning gav Arbejdet med Aftagning og videre Behandling af Egebarken Dødsstødet, men endnu er det ofte i Reklamer fremhævet, at der bruges „egebarkgarvet“ Læder, hvilket jo tyder paa, at dette Garvemateriale endnu anses for at være det ideelle.